
Vogeltoerisme is, gemeten aan het snel groeiende aantal reisbureaus dat vogelreizen aanbiedt, sterk in opkomst. Men kan de bestemming zo gek niet bedenken of er voert een vliegtuig heen. Bij het reisdoel staat dan meestal een als bioloog geafficheerde gids klaar, die de reiziger langs de heilige ibissen, adéliepenguins, oorgieren of andere netvliesdelicatessen loodst.

Menno Steketee

De mooiste plekjes voor de Europese vogeltoerist

In een snikhete schuilhut aan de oever van een poeltje in het Zuid Spaanse moerasreservaat Donana, lang geleden.

"Hoemp", zegt de onzichtbare vogel in de rietkraag. Vast een roerdomp. "Alle Nederlanders die hier komen denken dat bij dat geluid een roerdomp hoort", corrigeert de parkwachter.

"Maar dit 'hoemp' komt van een purperkoet." Een purperkoet! En dat terwijl die suffe Spanjaarden in de schuilhut alleen maar oog hebben voor een fuut die een eindje verderop op het water dobbert. Zo'n ordinaire fuut, waarmee je in Nederland de gracht kunt dempen. "Hoemp", vindt ook de purperkoet.

Dit voorval illustreert hoe betrekkelijk de ornithologische prestaties van een dergelijk vogeltoeristisch reisje kunnen zijn. Die Spanjaarden hadden, jaren later bezien, natuurlijk groot gelijk: Mijn 'purperkoet' was hun 'fuut'. Ze waren wat rariteit betreft inwisselbaar. Iederéén kan wel in het vliegtuig stappen, aangekomen op het vliegveld in Zuid-Afrika een woestijnkloppie opmerken, deze in een gidsje afvinken, en thuis claimen iets heel zeldzaams te hebben gezien.

De kundigheid van de vogeltoerist is alleen objectief te meten door spelregels af te spre-

ken, bijvoorbeeld door een taxonomische of geografische beperking op te leggen. Voor het vogelspotten gelden dus dezelfde beperkingen als voor het verzamelen van postzegels: net zomin als de filatelist, kan ook de spotter niet de ambitie hebben alle verschillende types ter wereld te vergaren.

Hieraan moet evenwel onmiddellijk worden toegevoegd dat als het waargenomen vogeltje op mondiale schaal als zeldzaamheid kan worden aangemerkt, de spotter wél voldaan naar huis mag vliegen. Immers, de filatelist die zich beperkt tot Bulgaarse ruimtevaartpostzegels mag toch wel degelijk met terecht trots een Kaaps driehoekje in zijn album steken. Veel Nederlandse vogelspotters hebben zich ten doel gesteld alle broedvogels van Europa ooit in hun leven te hebben bekeken. Het klinkt ambitieus om de ongeveer vijfhonderd soorten te willen turven, maar dat is het niet. Er zijn namelijk veel plaatsen in Europa waar bij één bezoek makkelijk tientallen soorten kunnen worden weggestreept. Het is geen toeval dat de vogelreisbureaus hun aandacht juist op deze locaties richten. Voor de geïnteresseerde vogelaar een paar van de beste plekken:

Spanje, Monfragüe. Dit parque national ligt halverwege de hoofdstad Madrid en de Portugese grens, ter weerszijden van de rivier de Taag. Het landschap heeft iets Afrikaans: een net zo onafzienbare als onbewoonde kurkeiksavanne. In Monfragüe komt men bijna alle Europese stootvogels tegen, vooral gieren. En om zo te zien hoeft men alleen maar de weg van Trujillo naar Plasencia te volgen en wanneer de steile oever van de Taag in zicht komt, bij een grote rotswand die Penfalcon heet, de auto in de berm te zetten. Bij een recent bezoek waren er honderden vale gieren en monniksgieren te zien, die op nog geen tien meter afstand langs vlogen. Ze keken brutaal terug.

Spanje, Donana. Dit Andalusi-sche nationale park beslaat bijna de hele moerasdelta van de rivier de Guadalquivir en heeft wel wat weg van de Franse Camargue, maar dan veel uitgestrekter. Het voormalige koninklijke jachtterrein - van ene Dona Ana, vandaar - is onverslaanbaar op het gebied van moeras- en weidevogels, die hier in de herfst en het voorjaar doortrekken, of blijven overwinteren. Het reservaat is niet op

eigen houtje te verkennen, maar aanmelden voor een excursie met vierwiel-aangedreven bussen is mogelijk. De chauffeur deelt handige turfijsten met vogelsoorten uit. Spaanse keizerarenden - nu een mondiale zeldzaamheid - zijn moeilijk mis te lopen.

Ierland, the Cliffs of Moher. Ierland is het enige land van Europa waarover vakantiefolders niet liegen - en dat geldt ook voor de vogelreisbrochures. Op de kliffen, bij het plaatsje Lisdoonvarna aan de westkust, nestelen zo goed als alle Europese zeevogels. Op de rand van de kliffen zijn telescopen gemonteerd, maar die zijn helemaal niet nodig: alken, zeekoeten, papegaaiduikers, drieteenmeeuwen en stormvogels zitten tot een meter onder je voeten. Ook de van meeuwen levende slechtvalken die hier huizen, trekken zich van pottenkijkers niets aan.

Bij een bezoek kort geleden had één exemplaar zelfs het geintje bedacht om vogeltoeristen aan het schrikken te maken door op ooghoogte op ze af te vliegen en op het laatste moment uit te wijken: 'to play chicken', heet dat.

Hongarije, Hortobagy. Dit nationale park ligt in het oosten van Hongarije en beslaat zo'n 200 vierkante kilometer zoutsteppe, afgewisseld met rijen populieren, akkerland en visvijvers. Wie een kijkje in het reservaat neemt, kan gegarandeerd heel wat Oosteuropese soorten wegstrepen: roodpootvalken, grote trappen, vorkstaartplevieren, krekelzangers. In de visvijvers verzamelen zich tijdens de trek heel wat soorten eenden en andere watervogels. Enige herfsten terug bleken zich er ook ornithologische verrassin-

gen voor te doen. Toen het al schemerde klonk er ijl geroep over de mistige velden. Er bleken duizenden kraanvogels op de akkers te staan, die hier de gemorste maïs stonden op te pikken. Ze stegen op en vlogen weg naar de ondergaande zon.

Zweden, Falsterbo. Van de vele flessenhalzen in de vogeltrek-routes - de Bosporus in Turkije, Gibraltar en de Orgambidescapas in de Pyreneeën zijn drie andere belangrijke knooppunten - wordt Falsterbo vaak als

de aantrekkelijkste beschouwd. In de herfst trekt de halve vogelbevolking van Scandinavië langs dit schiereiland, het zuidwestelijkste puntje van Zweden, op zo'n twintig kilometer van Malmö. In september passeren hier dagelijks honderdduizenden zangvogeltjes en zwaluwen en tienduizenden roofvogels. Wie zich bij zonsopgang rondom de vuurtoren met een verrekijker posteert, komt ogen tekort.

(Copyright: NRC-Handelsblad).